

NYHETER

2011:1

Nätverkets syfte är att vara ett forum för att främja utvecklingen inom efterbehandling av föroreningar i mark och vatten. Målet är att skapa en ökad kontakt mellan olika grupper i samhället som berörs av problematiken, driva aktuella frågor och samarbeta med nordiska och europeiska nätverk i seminarier, konferenser och workshops i syfte att främja utvecklingen inom efterbehandlingen.

Nätverket
Renare Mark

Styrelsen Informerar

- Vår nya hemsida lanseras 13 april!
- Ny koordinator sökes, se mer info under lediga jobb.
- Kom gärna på årsmötet direkt efter Vårsmötet 13 april.

/MARIA SUNDESTEN, ORDFÖRANDE

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrevet tas gärna emot.

REDAKTION:

Peter Harms-Ringdahl, 0706- 66 95 37
peter.harms-ringdahl@geosigma.se

Krister Honkonen, 010-850 13 44
krhn@cowi.se

Ingegerd Ask, 08-688 67 40
ingegeerd.ask@wspgroup.se

ANSVARIG UTGIVARE:

Ordförande
Maria Sundesten, 08-506 306 58
maria_sundesten@golder.se
Nätverket Renare Mark
c/o Ekorola Ab
891 42 Örnsköldsvik

info@renaremark.se
www.renaremark.se

Forskningsseminarium

DEN 4:E FEBRUARI höll Renare Mark ett nationellt seminarium om forskning om markprocesser i förorenade områden.

Lokalen på Piperska Muren var fullsatt då 60 personer samlats för att ta del av de senaste forskningsrönen.

Några av frågeställningarna var på vilket sätt nya forskningsresultat kan påverka bedömningen av risker och möjliga åtgärder.

På seminariet presenterades ett urval av aktuell forskning om markprocesser, med tyngdpunkt på Sverige. Presentationerna innefattade resultat från forskning kring markfunktioner och tjänster. Några exempel på vad som diskuterades är kemisk stabilisering av spårämnen i förorenad jord, strategier för biorening samt fytosaneringsmetoder, omvandlings och nedbrytningsprocesser i marken såsom bildning och risker av oxy-PAH samt hur man kan tolka laktestdata med geokemiska modeller. Vidare presenterades tillgängliga metoder och forskningsbehov för att studera utlakning av organiska ämnen och tillämpning samt forskningsbehov på in vitro tester för bestämning av oral biotillgänglighet. Slutligen presenterades resultat från SGI:s enkätstudie om framtida forskningsbehov inom branschen. Program och presentationer finns här.

forts

Ny koordinator

Är du kreativ, har mycket drivkraft och vill arbeta med att driva utvecklingen inom förorenade områden framåt. Vill du dessutom sätta ihop och skriva nyhetsbrev, anordna konferenser och sköta nätverkets hemsida med mera? Då kanske du är rätt person för att bli nästa koordinator. Vid årsskiftet 2011/2012 så är det dags för en ny koordinator att ta över stafettpinnen. Se mer info på hemsidan.

Kick off 23-24 maj

Styrelsen har sin årliga kick-off 23-24 maj. Under två dagar så kommer styrelsen och ordförandena i de regionala och tematiska avdelningarna att arbeta med att ta fram årets aktiviteter och diskutera nätverkets utveckling för kommande år. Har ni förslag på teman eller frågor som ni vill att nätverket ska ta upp så maila gärna dessa till vår koordinator peter.harms-ringdahl@geosigma.se.

Mer information på www.renaremark.se

forts. Med forskningen som utgångspunkt diskuterades sedan förhållandet mellan forskningen och branschen. I panelen för diskussionen medverkade Kerstin Jansbo, Naturvårdsverket, Yvonne Ohlsson, SGI och Mats Tysklind, Umeå Universitet. Här följer glimtar från diskussionen.

Det påpekades att det är viktigt att föra in alternativa tekniker och inte minst tekniker som redan används i andra länder till Sverige. De goda exemplen anges som bästa sättet att komma förbi hinder för implementering.

För nya metoder kan det vara svårt att utföra pilotförsök men i efterhand, med nyvunnen kunskap, skulle man kunna utföra dem bättre. Det är därför nödvändigt att tillåta att testa och utveckla pilotförsök som tidigare inte varit lyckosamma. Enligt SGI är ett av målen för verksamheten just att bidra till att föra in befintliga tekniker som finns inom EU och andra länder till Sverige.

Det efterfrågas en ökad dialog där forskare och olika aktörer möts. Detta skulle vara till stor nytta för att tillvara på de forsknings-

resultat och för en bättre erfarenhetsåterföring. Ett sätt är genom populärvetenskaplig publicering. Man föreslår också att SGI skall jobba för att en plattform för ökad dialog kommer till stånd. Även om mycket teknik och kunskap finns som skulle kunna användas redan idag finns det flera områden som skulle behöva få forskningsanslag för att föra branschen framåt. Behoven innefattar en ökad förståelse inom hela kedjan från källa till exponering. Dessutom behöver

hållbarhetsperspektivet såsom marktjänster, ekosystem och värderingsfrågor belysas mer och metoder utvecklas för en robust bedömning.

TEXT: YVONNE ANDERSSON-SKÖLD,

STYRELSEN NRM/SGI

FOTO: PETER HARMS-RINGDAHL,

KOORDINATOR NRM/GEOSIGMA

Årsmöte med tema Laboratorieanalyser

RENARE MARK SYD inledde sitt Årsmöte med att de drygt 40 deltagarna fick möjlighet att lyssna till tre föredrag. Först ut var Alcontrol AB där Arne Holmberg pratade om bl.a. hantering av oljeanalyser. Han pratade om vad som händer när prover ankommer till labbet, hur proven kan spåras genom att varje prov loggas och om analyser av flyktiga och mindre flyktiga ämnen.

Nästa föredragshållare var Per Ivarsson från ALS som berättade om OXY-PAH, analysmetoder och giftighet. Vissa av OXY-PAH är giftigare än PAH och dessa är "osynliga" vid en rutinmässig PAH16-analys. Det finns alltså en risk för friklassning av jordmassor som egentligen inte är rena. Oxy-PAH bildas och släpps ut i samma processer som PAH. Per berättade även om hur man kan sanera PAH genom biologisk omvandling med hjälp av vitrötesvamp. Han

menade sammanfattningsvis att mycket tyder på att oxy-PAH utgör en ytterligare risk som bör beaktas vid riskbedömning och efterbehandling av PAH-förorenade platser. Sist ut var Eurofins där bl a Per-Anders Frändberg pratade om porgas/porluft. Han redogjorde för utrustning (provtagningsväskor) innehållandes bl.a. pumpar och porluftsspjut och vilka möjligheter som finns att mäta med dessa.

TEXT OCH FOTO:
DAVIDLALLOO, REGION SYD
/LÄNSSTYRELSEN I SKÅNE

Ny Hemsida!

Efter många månaders planering och arbete så är den äntligen klar. I samband med vårmötet 13-14 april så lanseras nätverkets nya hemsida. Sidan är gjord i Wordpress och har ett helt nytt utseende och nya funktioner. Vi gör allt vi kan för att det ska funka med sidbytet men hoppas att ni har lite överseende med eventuella problem nu i början. Fast framför allt hoppas vi att ni kommer att gilla den nya sidan!

In situ saneringar i Sverige – erfarenheter och möjligheter, NRM Workshop, Stockholm

Nätverket Renare anordnar en workshop om praktiska erfarenheter och resultat från in situ saneringar. Under dagen kommer olika exempel på saneringsmetoder presenteras och problematiseras, därefter följer en diskussion om vad som behövs för att in situ saneringarna ska öka i Sverige.

Workshopen kommer att genomföras tisdagen den 31:a maj 2011 på World Trade Center i Stockholm.

Bowling & pub i Linköping

Nätverket Renare Mark region Öst bjuder in till bowling och pub måndagen den 11 april 2011.
Plats: Strandgatan två, Linköping
Tid: ca 16.45 (bowlingen börjar kl. 17.00)
Pris: 250 kr per bana, bowling och öl till självkostnadspris
Anmälan senast den 6 april till Malin Johansson via e-post: malin.johansson2@linkoping.se eller telefon: 013-20 62 95

SEMINARIUM:

Hur hanterar vi Länsvatten?

NÄTVERKET RENARE Mark i Väst ordnade torsdagen den 9 december ett seminarium om länsvatten. Seminariet hölls hos ÅF Konsult i Göteborg (ett tack till Victoria Ljungberg- Ardakani för lån av lokalen och allt arbete runt omkring arrangerandet).

Seminariet var populärt och antalet anmälda deltagare var otroligt nog exakt de 50 som vi hade satt som max! Deltagarna slöt upp i ett vintrigt Göteborg för att inledningsvis lyssna på Malin Norin från NCC Teknik som höll en kort översiktlig presentation om länsvatten. Därefter fick vi lyssna först på Jenny Mossdal från Miljöförvaltningen i Göteborg som pratade om de riktvärden för dagvatten kommunen tagit fram och därefter på Uffe Shultz från Länsstyrelsen i Västra Götaland som berättade om hur de arbetar med riktvärden och krav i samband med länsvatten från olika saneringar. Första passet avslutades med ett föredrag av Karin Björklund från Chalmers. Karin forskar på föro-

reningar i trafikdagvatten och gav en spännande vinkel på vattenproblematik ur ett annat perspektiv som samtidigt, när det gäller föroreningsbild mm, har många likheter med länsvatten.

Efter en kaffepaus med lite mingel höll Jonny Bergman från RGS 90 ett föredrag om metoder för att rena länsvatten med mobil utrustning. Johan Magnusson från NCC Teknik höll därefter ett föredrag där han visade hur man kan arbeta med större, platsbyggda ”semi-mobila” anläggningar. Båda föredragen kompletterades med intressanta exempel ur verkligheten. Efter att ha ökat på kunskapsbanken lite följde en kort diskussion kring länsvattenproblematik under ledning av vår moderator Fredrik Engelke från Structor i Göteborg. En stor fråga som diskuterades var filtrerade respektive ofiltrerade prov. De flesta ansåg att ofiltrerade prov generellt sett är bättre för länsvatten, men att det är problematiskt att de flesta

riktvärden är framtagna för filtrerade prov. När sedan provtagningsmetodik, hantering vid labb osv. blandades in i ekvationen var nog alla eniga om att det inte bara handlade om att blanda äpplen och päron längre, utan att det, som en deltagare fyndigt beskrev det, plötsligt var en hel fruktsallad att ta hänsyn till. Alla deltagare har nog i alla fall med sig problematiken kring detta och förhoppningsvis har medvetandet kring dessa frågor ökat.

En annan fråga som diskuterades var upphandlingsformer – skall man ange utsläppskrav eller en specifik metod? Frågan är mer komplicerad än den nog kan uppfattas initialt. Vikten av tydlighet och rättvisa i förfrågningsunderlag lyftes fram, då det i vissa fall kan uppkomma situationer där olika entreprenörer kan räkna på helt olika förutsättningar då de tvingas gissa sig till vad som efterfrågas/krävs. I vissa av dessa situationer kan till och med god kunskap straffas genom att enklare och

billigare lösningar, som sedan inte fungerar, kan premieras i upphandlingsskedet.

Sammantaget var det en intressant eftermiddag som förhoppningsvis ökade medvetandet, rätade ut några frågetecken, och som så ofta är, tillförde ännu fler frågetecken, lokalt här i Väst i branschen inom den länsvattenhantering som vi så ofta stöter på i samband med saneringsprojekt.

Slutligen vill vi i arrangörsguppen tacka alla talare som ställt upp utan ersättning samt de bolag som bidragit på olika sätt (lokal, fika, tid etc.) och som gjort det möjligt att hålla detta seminarium kostnadsfritt. Har Ni synpunkter på genomfört seminarium eller idéer på aktiviteter eller ämnen som bör belysas inom ramen för Nätverket Renare Mark är vi väldigt tacksamma om Ni skulle vilja kontakta oss i styrelsen för Väst. Kontaktuppgifter finns på www.renaremark.se.

TEXT OCH FOTO:

NIKLAS ANDER, REGION VÄST/RGS 90

Möte – Arkeologi – Förorenad mark

REGION ÖST anordnade ett möte med arkeologer på Riksantikvarieämbetet, RA, i Linköping, med syfte att utbyta kunskaper och att belysa i vilka sammanhang som arkeologi och förorenad mark har beröringspunkter.

Aktuella frågeställningar var bl.a. - Bevara kulturmiljö eller sanera miljörisker, Kan vi lära av varandras undersökningsmetoder, Hur beaktas kulturmiljön vid undersökningar och åtgärder av förorenad mark och Hur kan vi samarbeta i gemensamma objekt.

Renare marks medlemmar visade stort intresse för mötet med ca 20 anmälningar. Tillsammans med 6 arkeologer från RA och länsstyrelsen blev samlingsalen full.

Elisabeth Omsäter från länsstyrelsen började med att berätta om hur man arbetar med förorenade objekt från inventering till åtgärd. Sara Erjebj- Florell, WSP, fortsatte sen att berätta hur en markun-

dersökning i förorenad mark går till. Sen presenterade Göran Tagesson hur arkeologer arbetar framförallt i stadsmiljö.

Mötet avslutades med att bestämma att det skulle bli ett uppföljningsmöte under 2011 på ett intressant objekt i fält, då det fanns mycket kvar att diskutera.

Nedan följer några kommentarer och citat från mötet:

- För oss arkeologer började problematiken med förorenad mark och arkeologiska utgrävningar 2008. Sen dess har den funnits med i alla arkeologiska stadsutgrävningar,

- Som arkeolog blev jag mycket skrämmd när jag fick se saneringsplanen - "det här kommer aldrig att funka och totalt spräcka budgeten för objektet!" Vi vill jobba med så stora ytor som möjligt och indelningen i smårutor och djup försvårar vårt arbete.

- Som konsult för förorenade områden har jag haft kontakt med arkeologiska utgrävningar och min erfarenhet är att det de tar "hemskt lång tid".

- Som arkeologer är vi intresserade av kulturella händelser. Vi är inte intresserade av skikt med förorenade fyllnadsmassor men däremot av kulturlagret där människor och djur har lämnat rester efter sig.

- Arkeologiska undersökningar är nästan enbart exploateringsärenden, även om det i särskilda fall kan finnas möjligheter att få bidrag från staten.

- Skruvborrprover är oftast skonsamt för kulturlagren medan provgröpsgrävningar är en stor störningsrisk.

- RA beredskap och kunskap om förorenad mark behöver ökas.

- Det är viktigt med ett tidigt samarbete för objekten.

- Vid saneringar är ett nära samarbete med miljökontrollanten i fält AO för ett effektivt arbete.

EBBA WADSTEIN, HIFAB/RENARE MARK ÖST

Det händer i nätverket

13-14 april
Vårmöte Sundsvall

13 april
Årsmöte Sundsvall

11 april
Bowling och pub, Region öst

31 maj
In situ Workshop, Stockholm

Kurser och konferenser

SGF Kurs 10-11 maj, Saltsjö-Boo
Förorenade byggnader

Snowman-MCN 19 maj, Stockholm
International workshop on Sustainable remediation and soil functions and services

NICOLE 25-27 maj, Köpenhamn
Operating windows for site characterisation

SGI 30 maj-1 juni 2012, Göteborg
Call for abstracts WASCON